

08
επαναληπτικά
θέματα

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΑΡΧΑΙΑ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Διδαγμένο Κείμενο

Αριστοτέλους Ἠθικά Νικομάχεια Β1, 7-8. Β3, 1-2

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρείοι οἱ δὲ δειλοί. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποίας ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπλου, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

Σημεῖον δὲ δεῖ ποιεῖσθαι τῶν ἕξεων τὴν ἐπιγινομένην ἡδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἡδονῶν καὶ αὐτῷ τούτῳ χαίρων σώφρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρείος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἡδονᾶς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διὸ δεῖ ἤχθαι πῶς εὐθύς ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ· ἡ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν.

A. Από το κείμενο που σας δίνεται, να αποδώσετε στη νέα ελληνική το απόσπασμα: «Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ... ὁ δὲ λυπούμενος δειλός».

Μονάδες 10

B. Να γράψετε τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

B1. «Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται»: Ποια είναι η νέα αριστοτελική έννοια που εισάγεται στο συγκεκριμένο χωρίο; Αφού τη συσχετίσετε με την ηθική πράξη και τις ψυχικές διαθέσεις, να δώσετε τον ορισμό της.

Μονάδες 15

B2. Να σχολιαστεί η διαφοροποίηση που παρατηρείται στην έννοια της «ἡδονῆς» στο αριστοτελικό κείμενο.

Μονάδες 15

B3. Ποια ήταν η συμβολή του Ευδόξου στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του Αριστοτέλη κατά τα δύο πρώτα χρόνια της παραμονής του στην Ακαδημία;

Μονάδες 10

B4α. **θαρρεῖν, ἀκόλαστοι, ὀργίλοι, ἀχθόμενος:** Να εντοπίσετε στο αρχαίο κείμενο τα αντώνυμα των παραπάνω λέξεων.

Μονάδες 4

B4β. **απαλλαγή, σχήμα, επισήμανση, άχαρος, άξονας, προφήτης:** Για καθεμιά από τις λέξεις που σας δίνονται να γράψετε και μία ετυμολογικώς συγγενή από το αρχαίο κείμενο.

Μονάδες 6

Αδίδακτο Κείμενο

Ξενοφών, Απομνημονεύματα 4, 2, 8-9

Εὐθύδημε, τῷ ὄντι, ὥσπερ ἐγὼ ἀκούω, πολλὰ γράμματα συνήχας τῶν λεγομένων σοφῶν ἀνδρῶν γεγονέναι; Καὶ ὁ Εὐθύδημος, Νῆ τὸν Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες· καὶ ἔτι γε συνάγω, ἕως ἂν κτήσωμαι ὡς ἂν δύνωμαι πλεῖστα. Νῆ τὴν Ἥραν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἀγαμαί γέ σου, διότι οὐκ ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ προεἴλου θησαυροὺς κεκτήσθαι μᾶλλον ἢ σοφίας· δῆλον γὰρ ὅτι νομίζεις ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐδὲν βελτίους ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους, τὰς δὲ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας ἀρετῇ πλουτίζειν τοὺς κεκτημένους. Καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔχαιρεν ἀκούων ταῦτα, νομίζων δοκεῖν τῷ Σωκράτει ὀρθῶς μετιέναι τὴν σοφίαν.

Λεξιλόγιο:

μετέροχομαι = προσπαθῶ νὰ ἀποκτήσω, ἐπιδιώκω

γράμματα = συγγράμματα

Γ1. Νὰ ἀποδώσετε στὴ γέα ἑλληνικὴ τὸ ἀπόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ2α. Νὰ γράψετε τοὺς ζητούμενους τύπους γιὰ καθεμιὰ ἀπὸ τὶς παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου:

προεἴλου: τὸ β' ἐνικὸ προσηκτικῆς στὸ χρόνο καὶ στὴ φωνή που βρίσκεται

συνάγω: τὸ ἀπαρέμφατο παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς

ἔφη: τὸ β' πληθυντικὸ υποτακτικῆς ἐνεστώτα

ποιεῖν: τὸ α' ἐνικὸ ὀριστικῆς παρατατικῆς μέσης φωνῆς

ἀκούων: τὸ α' ἐνικὸ ευκτικῆς αορίστου στὴ φωνή που βρίσκεται.

Μονάδες 5

Γ2β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- σοφῶν:** τον ίδιο τύπο στο συγκριτικό βαθμό
ἀνδρῶν: την κλητική ενικού
ταῦτα: τη γενική πληθυντικού στο θηλυκό γένος
πολλά: την αιτιατική ενικού στο αρσενικό γένος και στον ίδιο βαθμό
ἀκούων: τη δοτική πληθυντικού στο θηλυκό γένος και στον ίδιο χρόνο

Μονάδες 5

Γ3α. **κεκτήσθαι, βελτίους, νομίζων, τῷ Σωκράτει, ὀρθῶς**

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

Γ3β. «**νομίζεις ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐδὲν βελτίους ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους**». Να μεταφέρετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.

Μονάδες 2

Γ3γ. «**καὶ ἔτι γε συνάγω, ἕως ἂν κτήσωμαι**»

Να αναγνωρίσετε το είδος του λανθάνοντα υποθετικού λόγου του αποσπάσματος.

Μονάδες 3